

Laki

oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 12 § ja 26 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 12 § laissa 1501/2016,
muutetaan 1 §:n 4 momentti, 3 §:n 4 momentti, 13, 16 ja 20—22 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 4 momentti laissa 1225/2020, 13 § osaksi laeissa 791/2014 ja 1501/2016, 20 § osaksi laissa 1409/2014 ja 21 § osaksi laissa 633/2021, sekä
lisätään lakiin uusi 13 a ja 14 a § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään opiskelijasta, koulutuksen järjestäjästä ja oppilaitoksesta, koskee myös perusopetuslaissa tarkoitettua oppilasta, opetuksen järjestäjää ja koulua. Mitä tässä laissa säädetään hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia. Mitä 13 a §:n 4 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta Helsingin kaupunkiin. Mitä 13 a §:ssä ja 14 §:ssä säädetään aluevaltuustosta, sovelletaan Helsingin kaupungin valtuustoon.

3 §

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

2 luku

Opiskeluhuollon järjestäminen

13 §

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (*omavalvonta*).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot:

HE 19/2022 vp
StVM 4/2022 vp
EV 46/2022 vp

1) arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista;

2) oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;

3) yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;

4) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimenpiteet opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi 6 §:n mukaisesti.

Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa tai muussa määräyksessä määräykset koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta. Siltä osin, kuin määräykset koskevat opiskeluhoitopalveluja, Opetushallitus valmistelee edellä mainitut määräykset yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Koulutuksen järjestäjän on seurattava opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista oppilaitoksissa ja tarkistettava sitä tarvittaessa.

Kunnan alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

13 a §

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma

Hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja se on tarkistettava tarvittaessa.

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma perustuu 13 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin ja sen tulee sisältää:

1) opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet;

2) suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi;

3) hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet;

4) suunnitelma opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta;

5) toimenpiteet alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Alueellisessa opiskeluhoitosuunnitelmassa on huomioitava opiskelijoiden kielellisten oikeuksien toteutuminen opiskeluhoitopalveluissa.

Tässä pykälässä tarkoitettu opiskeluhoitosuunnitelma tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Helsingin kaupungin on sisällytettävä 13 §:ssä tarkoitettuun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettut asiat ja huomioitava suunnitelmassa kielelliset oikeudet noudattaen 3 momenttia.

14 a §

Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä

Hyvinvointialueen on yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä (*yhteistyöryhmä*). Jos hyvinvointialueen alueella on kunnan lisäksi

muita koulutuksen järjestäjiä, heidän tulee olla edustettuina yhteistyöryhmässä. Yhteistyöryhmässä tulee lisäksi olla alaikäisten vanhempien tai huoltajien sekä opiskelijoiden edustajia, opiskeluhoollon työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja.

Yhteistyöryhmä toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä. Sen tehtävänä on:

1) valmistella 13 a §:ssä tarkoitettu alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle;

2) seurata 13 a §:ssä tarkoitetun alueellisen opiskeluhoollon suunnitelman toteutumista sekä lisäksi opiskeluhoollon palvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista;

3) käsitellä hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhoollon yhteistyökysymyksiä;

4) huolehtia muista kuin 1—3 kohdassa tarkoitetuista sille erikseen annettavista tehtävistä.

Kaksikielisen hyvinvointialueen alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä on oltava kummankin kansalliskielen edustus. Hyvinvointialueella, johon kuuluu saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluvia kuntia, on alueellisessa yhteistyöryhmässä oltava saamenkielisten edustus.

16 §

Yhteydenotto opiskeluhoollon palvelujen saamiseksi

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoollon palveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä 15 §:n 1 momentissa säädettyssä määräajassa.

Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhoollon työntekijään, jollei 18 §:n 2 momentissa tai muussa laissa säädetä toisin.

20 §

Tietojen kirjaaminen yksilökohtaisessa opiskeluhoollon

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhoollon kertomukseen siten kuin tässä pykälässä säädetään. Tässä laissa ei säädetä selvaisista opiskelijoista koskevista tiedoista, joita tallennetaan oppilas- ja opiskelijarekistereihin opetuksen tai koulutuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Opiskeluhoollon toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot potilasasiakirjoihin, joiden käsittelystä säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 12 §:ssä. Opiskeluhoollon toteuttavat kuraattorit kirjaavat opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin, joiden käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000). Opiskeluhoollon kuraattorin kirjaamisessa noudatetaan sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettua lakia (254/2015).

Jos 14 §:ssä tarkoitettussa opiskeluhoollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään opiskelijan opiskeluhoollon tarvetta ja suunnitellaan opiskeluhoollon tukea, tai kun sen jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilökohtaisia opiskeluhoollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava opiskelijan opiskeluhoollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot opiskeluhoollon kertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä.

Opiskeluhohtokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan opiskelijan:

- 1) nimi, henkilötunnus ja kotikunta sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) asian aihe, tausta ja vireillepanija;
- 3) tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuvat henkilöt ja heidän asemansa;
- 4) suunnitelma toimenpiteistä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja niiden toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) opiskelijaa koskeva välttämätön tieto liittyen opiskeluhoollossa toteutettuihin ja toteutettaviin toimenpiteisiin;
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammattinsa tai virka-asemansa.

Jos opiskeluhohtokertomukseen sisältyviä tietoja annetaan henkilölle, joka ei osallistu opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin, asiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

21 §

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon rekisterit

Monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon rekisterin (*opiskeluhohtorekisteri*) rekisterinpitäjä on koulutuksen järjestäjä. Opiskeluhohtorekisteriin tallennetaan oppilaitoksen monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa laadittavat opiskeluhohtokertomukset sekä opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa antamat tahdonilmaisut.

Edellä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetut potilasasiakirjat tallennetaan potilasrekisteriin, jonka rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt hyvinvointialueen toimielin. Edellä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetut opiskeluhoollon kuraattorin asiakaskertomukset tallennetaan sosiaalihuollon asiakasrekisteriin, jonka rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt hyvinvointialueen toimielin. Jos yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja 9 §:n 2 momentin tai 10 §:n mukaisesti, se toimii potilasasiakirjojen tai sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rekisterinpitäjänä.

Jos yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja 9 §:n 2 momentin tai 10 §:n mukaisesti ja koulutuksen järjestäjä toimii potilasasiakirjojen tai sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rekisterinpitäjänä, sen on nimettävä kyseisen alan ammattihenkilö vastuuhenkilöksi huolehtimaan rekisterinpitoon liittyvistä tehtävistä.

Koulutuksen järjestäjä ei saa käyttää tässä pykälässä tarkoitettuun rekisteriin sisältyviä tietoja muuhun tarkoitukseen kuin kyseisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon palvelun järjestämiseen ja toteuttamiseen, ellei laissa muuta säädetä.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, opiskeluhoollon rekistereihin tallennettavien tietojen käsittelystä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ja tietosuojalaissa (1050/2018).

22 §

Opiskeluhohtorekisteriin sisältyvien tietojen salassapito

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuun opiskeluhohtorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat opiskelijaa taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 30 kohdan mukaisesti.

Oppilaitoksen henkilöstö, opiskeluhoitopalveluja toteuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt taikka niiden toimeksiannosta tai muutoin niiden lukuun opiskeluhoollon toimenpiteisiin osallistuvat ammattihenkilöt, opetusharjoittelua suorittavat ja muut opetuksen tai yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteutukseen osallistuvat henkilöt taikka opetuksen ja koulutuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet eivät saa antaa henkilölle, joka ei osallistu kyseisen opiskelijan yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon opiskeluhooltorekisteriin sisältyviä tietoja tai muuten tietoonsa saamia opiskelijaa koskevia salassa pidettäviä tietoja, jos siihen ei ole:

- 1) asianomaisen henkilön tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen laillisen edustajansa kirjallista, yksilöityä suostumusta; taikka
- 2) tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Opetushallituksen on uudistettava opetussuunnitelmien perusteet ja määräys ammatillisen koulutuksen opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista sekä opiskelijahuollon tavoitteista tämän lain mukaisiksi siten, että koulutuksen järjestäjät voivat ottaa tämän lain 13 §:n mukaiset opiskeluhooltosuunnitelmat käyttöön 1 päivänä elokuuta 2023.

Helsingissä 25.5.2022

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén